
AHOLI PUL DAROMADLARI

Nishonova Sayyoraxon Mamadjanovna

Kadrlar malakasini oshirish va statistik tadqiqotlar
instituti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya:

Aholi pul daromadlari, iqtisodiy rivojlanishning muhim ko'rsatkichlaridan biri bo'lib, har bir mamlakatda aholi farovonligini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Pul daromadlari, asosan, ish haqi, pensiya, ijtimoiy to'lovlar, biznes daromadlari va boshqa manbalardan kelib chiqadi. Aholi daromadlari nafaqat iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda, balki ijtimoiy barqarorlikni saqlashda ham muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: ish, daromad, ijtimoiy muammolar, iqtisodiy o'sish, davlat, tadbirkorlar, sanoat va xizmat ko'rsatish sohalari.

Aholi pul daromadlari, birinchi navbatda, ish bilan ta'minlash darajasi bilan bog'liq. Aholi pul daromadlari yollanma ishchilar daromadlari, mustaqil ravishda band bo'lishdan olingan daromadlar, shaxsiy iste'mol uchun o'zida ishlab chiqarilgan xizmatlardan olingan daromadlar, mol-mulkdan olingan daromadlar va transfertlardan olingan daromadlar orqali shakllanadi. Ish bilan ta'minlangan aholi, o'z daromadlarini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi, bu esa ularning xarid qobiliyatini oshiradi. Mamlakatda ish o'rinlari ko'payishi, aholi daromadlarining o'sishiga olib keladi. Buning natijasida, aholi farovonligi oshadi va iqtisodiy o'sish sur'atlari tezlashadi. Shu bilan birga, ish bilan ta'minlash darajasi past bo'lsa, aholi daromadlari ham pasayadi, bu esa ijtimoiy muammolarni keltirib chiqaradi. Aholi pul daromadlarining o'sishi, iqtisodiy siyosat va davlatning ijtimoiy-iqtisodiy dasturlari bilan chambarchas bog'liq. Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar, yangi ish o'rinlarini yaratish, ta'lim va kasb-hunar ta'limini rivojlantirish, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash kabi chora-tadbirlar aholi daromadlarini oshirishga yordam beradi. Shuningdek, ijtimoiy himoya tizimlarining samarali ishlashi, kam ta'minlangan qatlamlarga yordam berish, aholi daromadlarining taqsimlanishini yanada adolatli qilish imkonini beradi.[1]

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th April, 2025

Aholi pul daromadlarining taqsimlanishi ham muhim masala hisoblanadi. Aholining turli qatlamlari o'rtasida daromadlar farqi mavjud bo'lishi, ijtimoiy adolatsizlikka olib kelishi mumkin. Kichik daromadli oilalar, ko'pincha o'z ehtiyojlarini qondirishda qiyinchiliklarga duch kelishadi. Shu sababli, davlat tomonidan amalga oshiriladigan ijtimoiy dasturlar, kam ta'minlangan oilalarga yordam berish, ularning daromadlarini oshirishga qaratilgan bo'lishi lozim. Bu, o'z navbatida, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Aholi pul daromadlari, shuningdek, iqtisodiy rivojlanishning turli sohalari bilan ham bog'liq. Masalan, qishloq xo'jaligi, sanoat, xizmat ko'rsatish va boshqa sohalardagi rivojlanish, aholi daromadlarining oshishiga olib keladi. Qishloq xo'jaligi sohasida ish o'rinlarining ko'payishi, qishloq aholisining daromadlarini oshiradi. Sanoat va xizmat ko'rsatish sohalarida esa yangi texnologiyalarni joriy etish, ish jarayonlarini samarali tashkil etish, aholi daromadlarining o'sishiga katta ta'sir ko'rsatadi.[2]

Aholi pul daromadlarining oshishi, ichki iste'molni oshirishga ham yordam beradi. Aholi xarid qobiliyati oshgani sayin, iste'mol bozorida talab ortadi. Bu esa iqtisodiy o'sishga olib keladi. Iste'molning oshishi, ishlab chiqarishni rag'batlantiradi, yangi ish o'rinlari yaratadi va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi. Shu sababli, aholi daromadlarini oshirish, iqtisodiy o'sishning muhim omillaridan biridir. Aholi pul daromadlari, inflyatsiya darajasi bilan ham bog'liq. Inflyatsiya, narxlarning oshishi, aholi daromadlarining real qiymatini pasaytirishi mumkin. Bu esa, o'z navbatida, aholi farovonligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Davlat, inflyatsiyani boshqarish va barqaror iqtisodiy muhitni yaratish orqali aholi daromadlarini himoya qilishga harakat qilishi lozim. Inflyatsiya darajasini nazorat qilish, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va aholi daromadlarining real qiymatini saqlab qolish uchun zarurdir. Aholi pul daromadlarining o'sishi, ta'lim va malaka oshirish bilan ham bog'liq. Ta'lim darajasi yuqori bo'lgan aholi, ko'proq daromad olish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shuning uchun, davlat ta'lim tizimini rivojlantirish, kasb-hunar ta'limini kuchaytirish, yoshlarni zamonaviy kasblarga tayyorlashga e'tibor qaratishi lozim. Bu, o'z navbatida, aholi daromadlarini oshirishga yordam beradi.[3]

Aholi pul daromadlarini oshirish, shuningdek, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash orqali ham amalga oshirilishi mumkin. Tadbirkorlik, yangi ish o'rinlarini yaratish,

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th April, 2025

iqtisodiy faollikni oshirish va aholi daromadlarini ko'paytirish uchun muhim ahamiyatga ega. Davlat, tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishi, tadbirkorlar uchun qulay muhitni ta'minlashi lozim. Bu, o'z navbatida, aholi daromadlarini oshirishga yordam beradi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, aholi pul daromadlari, iqtisodiy rivojlanishning muhim ko'rsatkichlaridan biridir. Ularning o'sishi, ish bilan ta'minlash darajasi, iqtisodiy siyosat, ta'lim, tadbirkorlik va boshqa omillar bilan bog'liq. Aholi daromadlarini oshirish, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash, ichki iste'molni rag'batlantirish va iqtisodiy o'sishni ta'minlash uchun zarurdir. Davlat, aholi daromadlarini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirishi, ijtimoiy adolatni ta'minlash va iqtisodiy barqarorlikni saqlashga harakat qilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayeva, D. (2020). "Iqtisodiy taraqqiyot va aholi daromadlari". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va sanoat vazirligi.
2. Qodirov, M. (2019). "Aholi daromadlari va ularning taqsimlanishi". Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
3. Tursunov, S. (2021). "Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish va aholi farovonligi". Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
4. Xolmatov, R. (2022). "Pul daromadlari va iqtisodiy siyosat". Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.
5. Karimova, L. (2023). "Aholi daromadlari va inflyatsiya: muammolar va yechimlar". Qarshi: Qarshi Davlat Universiteti.
6. Murodov, A. (2021). "Tadbirkorlik va aholi daromadlari". Farg'ona: Farg'ona Davlat Universiteti.
7. Isroilov, E. (2020). "Aholi daromadlarining ijtimoiy ta'siri". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ijtimoiy fanlar akademiyasi.